

ELEŖTİREL DÜŖÜNME

Mus'ab Ensar ERTÜRK

Ders I

'Eleştirel Düşünme, nedir?

Belirli bir konu veya nesne veya durum/olgu hakkında akılcı ve nesnel analizlerle değerlendirme yapmaktır.

Kitaptaki tanım:

Bizi bir şeyler yapmaya veya bir şeylere inanmaya ikna etme girişimlerini yazılı veya sözlü analiz etme yöntemleridir.

Neden 'Eleştirel Düşünme,?

Cengiz Cebi
@izcebi

@pamakuclari adlı kişiye yanıt olarak

"Ben olsam, Müslüman Doğu'daki tüm mekteplere eleştirel düşünme dersleri koyardım. Batı'nın aksine Doğu, bu acımasız mektepten geçmemiştir ve birçok zaafın kaynağı budur." Aliya İzzetbegoviç, Özgürlüğe Kaçışım/Zindandan Notlar

Hangi kaynakları kullanacağız?

- Eleştirel Düşünme Kılavuzu – Tracy Bowell & Gary Kemp
- Düşünmenin Alfabetesi – Yasin Ramazan
- Çeşitli makaleler
- Farklı kitaplardan pasajlar

Kitaba nasıl ulaşacaksınız?

- Maillerinize ilgili bölümün taranmış hali pdf dosyası olarak gönderilecek.

-
- <https://m.youtube.com/watch?v=1b3iLP3ENqU>
  - <https://www.malumatfurus.org/kuran-i-kerimi-yirtan-kizin-fotograftaki-yaratiga-donustugu-iddiasi/>
  - <https://m.youtube.com/watch?v=9RC9zn6M3Iw>
  - <https://twitter.com/ihsanfazlioglu/status/1302591374571827200?s=21>
  - <https://twitter.com/bergenlutfi/status/1295589290584547328?s=24>

Bunlar bize bir şeyler söylüyor.
İkna edici mi?

Argüman nedir?

Kitaptaki tanım:

İyi nedenler vererek ikna etme girişiminde bulunmaya, **argüman** sunmak denir.

Retorik nedir?

Kitaptaki tanım:

Birini bir Őeye inanmaya, bir Şeyi arzu etmeye veya bir Şeyi yapmaya ikna etmeye y6nelik, s6z konusu inanç, arzu veya eylem için iyi bir neden sunmaya çalışmayan ve o inanç, arzu veya eylemi yalnızca kullanılan s6zcüklerin g6c6yle motive etmeye çalışan s6zl6 veya yazılı girişim.

SORU

Sizce, tehdit ve rüşvet
argüman mıdır?
retorik midir?

Argümanlar nelerden oluşur?

Argüman, bir sonuç ile o sonucu desteklemeyi amaçlayan öncüllerden oluşan önermeler kümesi.

- Sonuçlar
  - Öncüller
-
- Önermeler Kümesi**

Sonuç: Verilmek istenen mesaj, ana düşünce

Öncül: Sonuca ulaştıran nedenler

Önerme: Belirli bir durumda bir bildirme cümlesi ile ifade edilen olgusal içerik. Aynı önerme farklı cümleler ile ifade edilebilir. Örneğin, belirli bir durumda, ‘hükümet, olaya ilişkin bir kamu soruşturması açmaya karar verdi’ cümlesi, ‘hükümetin olaya ilişkin bir kamu soruşturması açmasına karar verildi’ cümlesi ile aynı önermeyi ifade edecektir.

Sonuçları belirlemek için

---

1. Hangi nokta vurgulanmak isteniyor?
2. İç içe argümanlar olabilir. Son sonuca odaklanmalı. (genişletilmiş argümanlar)
3. Dil kullanımları çözümlenmeli: Tüm sosyalistler idealist değil midir? (ikinci bölüm dil problemleri için var)
4. Göstergeler: Bu nedenle, Öyleyse, Dolayısıyla, O halde, Çünkü, dayanarak vs.
5. Örtük sonuçlara dikkat!

Bugünlerde internette öyle çok pornografi var ve gençler bunlardan öyle kolay etkileniyorlar ki işin sonu toplumun bir tecavüz, istismar ve ahlaksızlık batağına saplanmasına varacak.

Argüman vs Açıklama

- **Açıklama:** İkna etme amacı taşınmadan söylenmiş sonuçlara sahip önermelerdir.
  - Musluk su sızdırıyor çünkü contası eskimiş.
  - Banyodan damlayan su sesi geliyor. Öyleyse musluk su sızdırıyor.

Standart Biçim

- Argümanları herkesin kolaylıkla görebileceği bir dizge/bir biçime sokma yoludur.
    - İstediğim kadar hızlı araba kullanabilirim çünkü araba kullanmak hoşuma gidiyor.
    - Bence hoşumuza giden her şeyi yapabilmemiz gerekir.
    - Argüman, standart biçimde şöyle yazılabilir:
      - P1) Hızlı araba kullanmaktan hoşlanırım.
      - P2) Hoşuma giden her şeyi yapabilmeliyim.
-
- C)** Hızlı araba kullanabilmeliyim.

Genişletilmiş argümanlardan daha önce bahsetmiřtik.

Larry bir köpektir. Tüm köpekler memelidir, öyleyse Larry bir memelidir ve tüm memeliler sıcakkanlı olduğuna göre, Larry'nin de sıcakkanlı olduğunu anlaşılır.

P1) Larry bir köpektir.

P2) Tüm köpekler memelidir.

C1) Larry bir memelidir.

P3) Tüm memeliler sıcakkanlıdır.

C2) Larry sıcakkanlıdır.

- a) Araba çalışmıyor çünkü farları tüm gece açık bırakmışım ve akü bitmiş.
- b) Yeni bir araba almalıyım çünkü eski Ford'um güvenli değil ve masraflı. Paslanmış ve çok fazla benzin yakıyor.
- c) Omleti yaktı çünkü yumurtaları kırduğında tava yeterince sıcak değildi.
- d) Omlet yapmak istiyorsan yumurta lazım. Ama yumurtamız kalmamış, o yüzden eğer omlet yapmak istiyorsan gidip yumurta alman gerek.
- e) A Partisine adaya oy vermelisin çünkü A Partisi vergileri düşük tutacak, vergilerin düşük olması da ekonominin geneli için daha iyi.
- f) Ekonominin sağlıklı olması, vergilerin düşük olması ile açıklanabilir.
- g) projelerine yatırım yapıyor.
- h) Durgunluk dönemlerinde ekonomiyi canlı tutarak istihdamın azalmasına engel olmak için hükümetin yapabileceği en iyi şey altyapı yatırımlarında bulunmaktır. Hükümetin kamu sektöründe sürekli kesintilere giden kemer sıkma politikası son derece yanlış. Bu değişmek zorunda yoksa ülke 1930'lardan beri benzeri görülmemiş bir ekonomik durgunluğa girecek.
- i) Teknik direktör kovuldu çünkü takım tüm sezon evinde bile tek bir maç kazanamadı!
- j) Takım tüm sezon evinde bile kazanamadı. Eğer bir takım evinde bile kazanamıyorsa, teknik direktörden hesap sorulmalıdır. Teknik direktör kovulmalıdır.

- a) Dağınıklığını toplamalısın zira kimse senden sonra bu odayı kullanmak istemiyor.
- b) Oda dağınık çünkü John Campbell biraz önce buradaydı ve o dağınık biri.
- c) Dolar aşırı değerli mi?
- d) Doların aşırı değerli olduğu belli değil mi?
- e) Jimmy, doların aşırı değerli olduğunu düşünüyor.
- f) Eğer Jimmy, ABD Doları'nın aşırı değerli olduğunu düşünüyorsa ABD Doları aşırı değerlidir.
- g) İlan, Eleştirel Düşünce okutmanı. Nohut köftesi çok lezzetli. Öyleyse İlan, nohut köftesini seviyor olmalı.
- h) Sebzelerinizi yiyin!
- i) Öğrenciler yükseköğretim için ücret ödemek zorunda olmamalı. İyi eğitilmiş bir nüfusun ülkeye faydaları vardır ve ülke de kazandığı bu faydaların bedelini ödemeye hazır olmalıdır.
- j) Belirli bir konu hakkında eleştirel düşünebilmek için o konu hakkında yeterli bilgi sahibi olmalısın.
- k) Belirli bir konu hakkında eleştirel düşünebilmek için o konu hakkında yeterli bilgi sahibi olmalısın. Bu yüzden inançlarında kusurlar aramalısın.
- l) Eleştirel düşünme dersi almak, düşünme biçimini netleştirmene ve inançların ile eylemlerine dair daha iyi seçimler yapmana yardımcı olabilir. Herkes eleştirel düşünme dersi almalıdır.
- m) Eğer derslerine dikkat eder ve öğrendiklerini diğer derslerinde uygularsan, eleştirel düşünme dersi akademik becerilerini artırmana yardımcı olabilir.
- n) Tek bir eleştirel düşünme dersi almak otomatik olarak daha iyi düşünmeni sağlamaz.
- o) Ahlak, kültürel açıdan görecelidir öyleyse kadınların sünnet edilmesi bir sorun değildir ve bu töreyi eleştirmemeliyiz.

SONUÇ

- Eleştirel düşünme bir şeyleri yapmak/bir şeylere inanmak için iyi nedenlerimizin olmasını sağlar. Yanlış yola sapmamızı engelleyecek unsurlardandır.
- Her ikna etme çabası argüman sunmayabilir. Retorikten sık sık faydalanırız.
- Argümanlar sonuç ve öncüllerden oluşan önermeler kümesidir.
- Açıklama ve argüman farklıdır ve ayırt edilmek durumundadır.
  - Fasık kimdir?
  - Fasık nedir? <https://www.kuranmeali.com/AyetKarsilastirma.php?sure=49&ayet=6>